

Bölüm 4

AFAZİ DOSTU YAZILI MATERYAL HAZIRLAMA¹

Melis ÖZPERÇİN²
Nazlı KARA³
Şevket ÖZDEMİR⁴

GİRİŞ

Afazi, sonradan geçirilmiş inmeye bağlı olarak gelişen bir dil bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Afazi sonrasında, bireyin afazi şiddetine bağlı olarak dilin farklı modalitelerinde anlama ve üretim sorunları gözlenmektedir (işitsel anlama, tekrarlama, adlandırma, okuma, yazma, gibi) (1). Bu sorunlar, tablonun bütününe yansıtılmakla birlikte afazi hem afazili bireyin hem de yakınlarının yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla, afaziye dair sunulan tıbbi müdahalenin yeterli olmadığı, inme ve afaziye yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerektiği savunulmaktadır (2).

Bununla birlikte; inme ve afazi sonrasında hem afazili bireylerin hem de yakınlarının deneyimlerini anlamının önemli olduğu düşünülmektedir. Öncelikle, afazili bireylerin sosyal yaşama katılımları olumsuz etkilendiği için aile üyeleri ev işleri ve ekonomik sorumluluklarının arttığını belirtmektedir. Bu sebepten, ebeveynleri afazili olan aile üyeleri çocuk-ebeveyn rollerinin değiştiğini, afazili bireyin sorumluluğunu daha fazla hissettiklerini ifade etmektedir (3, 4). Ayrıca, aile üyeleri sosyal etkinliklere daha az zaman ayırmakta, hobilerini veya diğer

¹ Bu yazı kısmi olarak son yazarın (ŞÖ) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Yüksek Lisans Programı, 2022-23 Bahar döneminde verdiği DKT 614 kodlu Edinilmiş Dil ve Konuşma Bozukluklarının Klinik Yönetimi isimli ders sırasında birinci ve ikinci yazarın (MÖ, NK) hazırladığı vize ödevlerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Ayrıca, afazi dostu görsellerini bizlerle paylaşan ve materyal örneklerinde kullanmamızı kabul eden, Birleşik Krallık'ta faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu olan Speakeasy'nin direktörü Gill Pearl'e teşekkür ederiz. Afazi dostu materyal örneklerini titizlikle inceleyen ve dönüt veren Dr. Öğr. Üyesi Aylin Müge Tunçer'e teşekkür ederiz.

² Dil ve Konuşma Terapisti, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi AD Yüksek Lisans Öğrencisi, melisozpercin@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3013-6630

³ Dil ve Konuşma Terapisti, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi AD Yüksek Lisans Öğrencisi, kaaranazli@gmail.com, ORCID iD: 0009-0000-3593-8910

⁴ Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, sevketozdemir@mu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1230-6491

Şekil 7. Warfmadin ilacına ait prospektüs dikkate alınarak oluşturulmuş YBM örneğinin üçüncü sayfası

KAYNAKÇA

1. Maviş İ, Tunçer AM, Selvi-Balo S, et al. The adaptation process of the Comprehensive Aphasia Test into CAT-Turkish: psycholinguistic and clinical considerations. *Aphasiology*; 2022;36(4): 493-512. <https://doi.org/10.1080/02687038.2021.1923947>
2. Maviş İ. Perspectives on public awareness of stroke and aphasia among Turkish patients in a neurology unit. *Clinical Linguistics & Phonetics*; 2007;21(1): 55-70. <https://doi.org/10.1080/02699200600903254>
3. Grawburg M, Howe T, Worrall L, et al. Describing the impact of aphasia on close family members using the ICF framework. *Disability and Rehabilitation*; 2014;36(14): 1184-1195. <https://doi.org/10.3109/09638288.2013.834984>
4. Le Dorze G, Signori FH. Needs, barriers and facilitators experienced by spouses of pe-

- ople with aphasia. *Disability and Rehabilitation*; 2010;32(13): 1073-1087. <https://doi.org/10.3109/09638280903374121>
5. Howe TJ, Worrall LE. Observing people with aphasia: Environmental factors that influence their community participation. *Aphasiology*; 2008;22(6): 618-643. <https://doi.org/10.1080/02687030701536024>
 6. Johansson MB, Carlsson M, Sonnander K. (2012). Communication difficulties and the use of communication strategies: from the perspective of individuals with aphasia. *International Journal of Language & Communication Disorders*; 2012;47(2): 144-155. <https://doi.org/10.1111/j.1460-6984.2011.00089.x>
 7. Hallowell B. *Aphasia and other acquired neurogenic language disorders: A guide for clinical excellence*. 2nd ed. San Diego: Plural Publishing; 2023.
 8. Maviş İ, Doğramacı Ö, Diken İH. (2005). Birincil bakıcıların “felçli ve afazili bireylerin” sözel olmayan davranışlarına ilişkin görüşleri. *Türk Serebrovasküler Hastalıkları Dergisi*; 2005;11(3): 97-106.
 9. Noyan-Erbaş A, Tođram B. Stroke and aphasia quality-of-life scale-39: Reliability and validity of the Turkish version. *International Journal of Speech-Language Pathology*; 2016;18(5): 432-438. <https://doi.org/10.3109/17549507.2015.1126641>
 10. İyigün E, Tođram B. Determining the proxy and self-report agreement on the Stroke and Aphasia Quality of Life Scale SAQOL-39/TR. *International Archives of Nursing and Health Care*; 2021;7: 154. <https://doi.org/10.23937/2469-5823/1510154>
 11. Yaşar E, Günhan-Şenol NE, Ertürk-Zararsız G, et al. Adaptation of the Aphasia Impact Questionnaire-21 into Turkish: Reliability and validity study. *Neuropsychological Rehabilitation*; 2022;32(7): 1550-1575. <https://doi.org/10.1080/09602011.2021.1917427>
 12. Chapey R. *Language intervention strategies in aphasia and related neurogenic communication disorders*. New York: Lippincott Williams & Wilkins; 2008.
 13. Morris R, Payne O, Lambert A. Patient, carer and staff experience of a hospital-based stroke service. *International Journal for Quality in Health Care*; 2007;19(2): 105-112. <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzl073>
 14. Paul NA, Sanders GE. (2010). Applying an ecological framework to education needs of communication partners of individuals with aphasia. *Aphasiology*; 2010;24(9): 1095-1112. <https://doi.org/10.1080/02687030903383720>
 15. Şahin İ. Türkiye’de çalışan dil ve konuşma terapistlerinin afazili bireylere yönelik terapi hizmetlerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi, Dil ve Konuşma Terapisi ABD Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir*, 2021.
 16. McPherson CJ, Higginson IJ, Hearn J. Effective methods of giving information in cancer: A systematic literature review of randomized controlled trials’. *Journal of Public Health Medicine*; 2001;23: 227-234. <https://doi.org/10.1093/pubmed/23.3.227>
 17. Myers ED, Calvert EJ. Information, compliance and side-effects: A study of patients on antidepressant medication. *British Journal of Clinical Pharmacology*; 1984;17: 21-25. <https://doi.org/10.1111/bcp.1984.17.issue-1>
 18. Humphris GM, Ireland RS, Field EA. Randomised trial of the psychological effect of information about oral cancer in primary care settings. *Oral Oncology*; 2001;37: 548-552. [https://doi.org/10.1016/S1368-8375\(01\)00017-3](https://doi.org/10.1016/S1368-8375(01)00017-3)
 19. Murray E, Burns J, See Tai, S. et al. (2005). Interactive health communication applications for people with chronic disease [Cochrane Review]. *Cochrane Library*; 2005;4: CD004274. <https://doi.org/10.1002/14651858.cd004274.pub4>
 20. Parr S, Pound C, Hewitt A. Communication access to health and social services. To-

- pics in Language Disorders; 2006;26: 189–198. <https://doi.org/10.1097/00011363-200607000-00003>
21. Rose TA, Worrall LE, Hickson LM, et al. Exploring the use of graphics in written health information for people with aphasia. *Aphasiology*; 2011a;25(12): 1579–1599. <https://doi.org/10.1080/02687038.2011.626845>
 22. Rose TA, Worrall LE, Hickson LM, et al. Aphasia friendly written health information: Content and design characteristics. *International Journal of Speech-Language Pathology*; 2011b;13(4): 335–347. <https://doi.org/10.3109/17549507.2011.560396>
 23. Rose TA, Worrall LE, Hickson LM, et al. Guiding principles for printed education materials: Design preferences of people with aphasia. *International Journal of Speech-Language Pathology*; 2012;14(1): 11–23. <https://doi.org/10.3109/17549507.2011.631583>
 24. Delp C, Jones J. Communicating information to patients: The use of cartoon illustrations to improve comprehension of instructions. *Academic Emergency Medicine*; 1996;3(3): 264–270. <https://doi.org/10.1111/j.1553-2712.1996.tb03431.x>
 25. Houts P, Doak C, Doak L, et al. The role of pictures in improving health communication: A review of research on attention, comprehension, recall and adherence. *Patient Education and Counseling*; 2006;61(2): 173–190. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2005.05.004>
 26. Lewis C, Walker P. Typographic influences on reading. *British Journal of Psychology*; 1989;80(2): 241–257. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8295.1989.tb02317.x>
 27. Knollman-Porter K, Brown J, Hux K, et al. Preferred visuographic images to support reading by people with chronic aphasia. *Topics in Stroke Rehabilitation*; 2016;23(4): 269–275. <https://doi.org/10.1080/10749357.2016.1155276>
 28. Kertesz A. *The Western Aphasia Battery*. New York: The Psychological Corporation, Harcourt Brace Jovanovich; 1982.
 29. Francis K, Swan K, Rose T, et al. The use and impact of a supported aphasia-friendly photo menu tool on iPads in the inpatient hospital setting: a pilot study. *Aphasiology*; 2021;35(1): 148–168. <https://doi.org/10.1080/02687038.2019.1686747>
 30. Saylor A, Wallace SE, Brown ED, et al. Aphasia-friendly medication instructions: effects on comprehension in persons with and without aphasia. *Aphasiology*; 2022;36(3): 251–267. <https://doi.org/10.1080/02687038.2021.1873907>